

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

1:a årg.

Den 12 Augusti 1900

N:r 46

Återgifvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes.

INNEHÅLL: *Generaldirektör Sigfrid Wieselgren (med 1 porträtt). Ett misstag. För HVAR 8 DAG. Eldsläckning i hufvudstaden (med 5 illustrationer). Bellmans minne firas (med 1 illustration). Bilder från Canton (med 3 illustrationer). Mordet på konung Umberto (med 3 porträtt). Christian Endeavourers-konferensen i London (med 5 illustrationer). En uppgående »stjärna» (med 1 porträtt). Den andra. Novell af Richard Harding Davis. Waldemar Rudin (med 1 porträtt). Veckans porträttgalleri (med 3 porträtt).*

D. F. BONNIERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG. GÖTEBORG. 1900.

GENERALDIREKTÖR SIGFRID WIESELGREN.

Det har varit en ganska delikat ställning, fångvårdens chef på senaste tiden haft såsom främste målsman för det system, på hvilket man kastat ansvaret för tilldragelserna i Vesterås fängelse. När opinionen reser sig, kräver den ett offer, om möjligt en person, i nödfall ett system. Denna gång har den siktat åt både personer och system, siktat både högt och lågt utan att riktigt träffa någonstans.

I det genom sin lugna saklighet dräpande svar generaldirektör Wieselgren nyligen gaf på de tillvitelser, som riktats mot fångvårdssystemet, framhöll han, att fångvårdstyrelsen icke hade något med »fallet Nordlund» att skaffa, eftersom denne enligt gällande lag såsom ranskningsfånge sorterade under länsstyrelsen — ett »system», som visserligen äfven enligt fångvårdschefens mening borde ändras, ehuru väl icke heller därmed den åsyftade rättelsen vunnes, så länge lagen icke gjorde någon åtskilnad på recidivister och andra häktade personer. I sammanhang med dessa påpekningar utvecklade han emellertid, hvarför det egentliga fångvårdssystemet, som af utlandets fackmän erkänts som ett mönstersystem, icke borde ändras i den påyrkade riktningen.

»En ändring af »systemet», skref han, »i den riktning som flestades och af många förordats, att fångvården skulle återgå till det slags fängbehandling hvilken fordom var den vanliga och som utmärktes af allt slags råhet, må icke ifrågakomma. Inom vår fångvård råder ingen »klemighet»; men man bygger icke därinom på de bestraffningar, hvilka man äger tillita. Den grunden är dålig. All erfarenhet vittnar att likasom ett hårdt och rått folklyne ger sig luft i hårda och grymma strafflagar, så verka dylika lagar förhårdande, förvildande tillbaka å folklynet. Aldrig voro brotten så många och svåra som då straffen voro som rysligast. Och då man såsom skäl för »systemets» ändring åberopat omtanke om fångbevakningen, är man på vilse väg. Just dess risker skulle genom systemändringen i hög grad ökas. Dess lugna allvar, dess fogliga sätt, dess uthålliga själfbehärskning utgöra en synnerligen betydelsefull insats i det uppfostringsarbete fångpersonalen inom fångelserna underkastats, ej blott genom det ädla föredömet som vitsordar bevakningens moraliska öfverlägsenhet, utan ock genom det däri inneburna erkännandet af äfven fångens människovärde. Fall förekomma, där allt är förspildt; men fåtalet af de fall, där fångvårdens män i alla grader utsättas för inlösen af de stygga löften, hvilka inom fångpersonalen ej sällan gifvas dem, torde icke minst bero på det inflytande som från sagda tillvägagående är att härleda.»

Med detta uttalande har hr Wieselgren antydt den bärande principen för det system, af hvars tillämpning han i högre grad än någon annan har förtjänsten. »Humanitet utan klemighet» skulle kanske kunna sättas som devis därtill. Systemets grund lades af hans företrädare G. Fr. Almqvist, eller byggnaden har till större delen rests under de femton år Wieselgren haft ledningen om hand af den svenska fångvården. Cellsystemet har utträngt gemensamhetsfångelserna, som visat sig vara försämrings- snarare än förbättringsanstalter. Det sista manliga gemensamhetsfängelset (i Landskrona) utrymdes 1889, och den sista, å Vaxholm—Rindö förlagda kvarlefvän af krono-arbetskompanierna flyttades 1891 till Svartsjö nya tvångsarbetsanstalt. Genom att sålunda, såvidt möjligt, undandra fångarna det dåliga in-

flytandet af hvarandra har möjlighet beredts att främja deras uppfostrare inom fångelset. För denna uppfostran har både i praktiskt och moraliskt hänseende mycket åtgjorts, i religiöst hänseende för mycket, har det sagts, därför att man icke alltid iakttagit nödig individuell urskillning.

Samtidigt har man sökt underlätta fångarnes återvändande till hederligt arbete vid utträdet ur fångelset genom att gifva dem arbetspremier, så att de icke stått utblottade, då de frigifvits — dessa arbetspremier ha naturligtvis också åsyftat att under fångelsetiden sporra deras intresse för arbetet — och genom att bilda fångvårdsföreningar, som tagit de frigifna om hand.

Men det är icke allenast genom dessa reformer, utan lika mycket genom den anda, som råder i vår fångvård numera, Wieselgren kan anses hafva satt sin personlighets prägel därpå. Omdömena om denna prägel falla naturligtvis olika, allt eftersom man delar eller icke delar hans allmänna åskådningssätt. Jag har ofvan antydt en invändning, hvilken riktats däremot från dem, som finna hans religiösa nit öfverdrifvet. Andra finna hans humanitära sträfvanden för moderna och för långt gående. Men i ett stycke äro alla ense, nämligen i erkännandet af och respekten för det allvar och den redliga vilja han lagt i dagen att omsätta i handling sin varmhjärtadt hoppfulla lifssyn.

Denna lifssyn har äfven utanför hans egentliga gerning tagit sig talrika uttryck. Af sin far, den store religiöse nykterhetskämpen Per Wieselgren, har han tagit i arf sin varma religiositet och sitt lifliga nykterhetsintresse. Redan som ledamot af Göteborgs utskänkningsbolags styrelse, hvartill han utsågs 1874, genomförde han i öfverensstämmelse med Göteborgssystemets ursprungliga syfte flera nykterhetsfrämjande reformer. Efter offentliggörandet af sin uppseendeväckande skrift om svenska bränvinslagstiftningen 1855—1877 insattes han i 1878 års bränvinslagstiftningskomité. I början af 1880-talet drog han i härdnad mot den s. k. ringrörelsens bränvinspolitik. Hans arbeten om den svenska bränvinslagstiftningen ha öfversatts till främmande språk och utmärkas af sin saklighet och klarhet. Wieselgren har varit ledamot af 1886 och 1887 års kommissioner för utgifvande af skrifter till nykterhetens främjande.

I sin politiska verksamhet — han tillhörde 1876—1887 Andra kammaren och har sedan dess varit medlem af den Första, i båda fallen såsom representant för Göteborg — har han helt naturligt företrädesvis egnat sitt intresse åt fångvårds- och nykterhetslagstiftningen, men han har däremot gjort talrika inlägg i många andra humanitets- och kulturfrågor. Af Första kammarens ledamöter finnas för närvarande ytterst få, som för sina ord kunna påräkna en så vördnadsfull upmärksamhet som han. Lugnt och lidelsefritt, men med en värme som utesluter hvarje tvifvel om att han ärligt och innerligt menar hvad han säger, utvecklar han bindande och klart sin ståndpunkt, som tyvärr alltför ofta varit minoritetens.

Äfven som skönlitterär författare har Wieselgren varit verksam. Hans under märket Horatio utgifna arbeten »En man öfver bord» och »Genom hvirflarne» äro kulturstudier, i hvilka det religiösa syftet visserligen gör sig gällande på bekostnad af den konstnärliga gestaltningen. Men som missionerande uttryck för en stark och uppriktig öfvertygelse fylla de sin plats i en vacker lifsgärning.

V—d S.

ETT MISSTAG.

För HVAR 8 DAG.

Doktor Bärvald ville gifta sig. Han var nu trettiofem år och ville bli »föruftig» samt skapa sig ett eget hem. Han var ordinarie i departementet, dessutom hade han fått ett vackert arf och kunde nu på allvar se sig omkring bland landets döttrar. Pängar behöfde han inte söka efter. Framför allt ville han ha en anspråkslös hustru, som var borgerligt uppfostrad och hade sinne för familj och huslighet, men samtidigt var fint bildad och kunde intressera sig för litet af hvarje.

Han började att så småningom draga sig från sina vänner och deras ungarlsvanor och i all stillhet se sig omkring efter den passande makan.

En Stockholmsflicka ville han inte taga, ty de unga damerna i de familjer, som han kände, föllo honom inte på läppen, och öfverhufvud fann han att de giftasvuxna stockholmskorna hade för stora anspråk och äfven redan voro alltför emanciperade.

Han funderade länge på, hur han väl skulle få fatt i den rätta, men kom inte till något bestämt resultat.

Till slut fick han en god idé.

Sommaren kom. Nu ville han taga tjänstledighet, resa ut, slå sig ned på någon badort för ett par veckor och kanske där träffa på den rätta. Det kunde ju i själfva verket inte vara så svårt, när han hade så god vilja.

Han satte sin plan i verket. Vännerna visade förvånade ansikten och läto äfven höra ett par dåliga skämt, men han låtsade inte märka någonting utan tog farväl och reste ut i den leende sommarvärlden med hjärtat fullt af hopp om god framgång.

Så färdades han omkring i tre veckor och alltjämt voro hans ögon på jakt efter en flicka, som kunde falla honom i smaken. Men det var förgäfvets. Den rätta stod ej att finna.

Emellertid blef det för hett att resa och han begaf sig till den fashionabla badorten Hafsstrand.

Det första han gjorde var att läsa igenom badgästförteckningen. Gudskelef, han hade ej några närmare bekanta här! Han andades lättare. Nu kunde han i fred få hålla mönstring.

En dag mötte han i bergen två damer, mor och dotter — det visste han från table d'höten. Båda voro från Stockholm. Modern led af reumatism och kom hvarje år hit med sin dotter. Han hade ofta sett de båda damerna, men i dag fann han för första gången att dottern var en vacker flicka.

Hon hade tagit af sig den stora stråhatten och nu lekte solstrålarne med hennes rika blonda hår. Hon visste sig ej vara observerad och skratade och sjöng, så att det genljöd muntert bland de gråa klipporna.

Doktor Bärvald stannade plötsligt som förtrollad. Med lysande ögon betraktade han den unga flickan. Hans hjärta klappade och blodet började strömma varmare — där var hon! »Hon är den rätta!» — — —

Han gick fram till damerna och presenterade sig. Äfven han var från Stockholm, så ett par konventionella fraser om ditt och datt, och snart voro de bekanta.

Och från den dagen voro de alltid tillsammans. Mot den gamla damen var han en så uppmärksam kavaljer att han snart gjorde sig oumbärlig, och dottern mottog hans galanterier med hulda leenden.

Han var öfverlycklig att allt gått så ledigt. Redan om några veckor märkte han, att fröken Clara rodnade när han kom och att hon kände något för honom, och nu vek han icke från hennes sida,

ty det blef äfven klart för honom, att han hyste ett djupt intresse för den vackra flickan.

Tusen gyllene framtidsplaner upptogo hans tankar när han var ensam. Och fröken Clara var alltid medelpunkten. Sådan hade han tänkt sig sin tillkommande, enkel och anspråkslös men oskyldigt glad och hjärtegod. Allt det goda han önskade sig fanns förenadt hos denna flicka. Hans hjärta fylldes af hoppfull glädje öfver att han nu ämftligen funnit den lycka han suckat efter, och framtiden låg som en klar, solig väg framför honom.

Då inträffade plötsligt något oväntadt.

Baronessan Gyllenstedt anlände. En änka, rik, elegant, nyckfull, i sina bästa år och hufvudet alltid fullt af extravaganser. Hela badorten kom på benen. En svärm af beundrare följde henne. Snart talade man endast om baronessan — hvad hon gjorde, hvar hon varit, hvad hon hade på sig, kort och godt den vackra koketten satte lif i hela societeten och badlifvet fick en helt annan fysonomi.

Och doktor Bärvald var en ungdomsvän till denna sköna kvinna. Han hade älskat henne — för sex år sedan. Men hon hade skrottat ut honom, ty då var han en fattig extra ordinarie och hon ville göra karriär.

Han hade tagit detta mycket hårdt, ty han älskade henne verkligen. Hennes öfvermod, hennes våghalsiga påhitt och hennes pikanta konversation hade förtrollat honom. Men sedan hon helt enkelt skrottat ut honom, hade hon plötsligt försvunnit ur hans synkrets.

Och nu efter sex år återsåg han henne. Hon hade blifvit ännu vackrare. Och till sin förskräckelse måste han erkänna för sig själf, att han ännu inte hade glömt henne. När han hälsade på henne, såg hon på honom med ett triumferande leende och sade:

»Ja, min käre doktor, ni ser att jag har nått hvad jag ville nå. Lyckan är mig huld. Hvad jag föresätter mig drifver jag igenom. Ännu i dag.» Och därvid träffade honom från hennes öga en blix, som visade honom tydligt att han ännu försmäktade i denna vackra kvinnas bojer.

Med ett slag förändrades hans lif. Hans besök hos fröken Clara blefvo sällsyntare och allt flitigare sökte han nu baronessan Gyllenstedts närhet.

När han jämförde den vackra, men enkla flickan med baronessan, då bleknade Claras företräden, och den eleganta friherrinnans tjugande behag syntes honom än mer förföriska. Glömda voro alla hans goda föresatser, borta var all längtan efter en stilla huslig lycka, och nu suckade han blott efter att få kalla denna eleganta världsdam sin.

Af denna orsak kände han det endast som en angenäm lättnad, när han en dag fick veta att Clara och hennes mor rest sin väg.

Nu kunde han helt och hållet egna sig åt baronessan. Han gjorde det också. Dagen igenom var han i hennes närhet och när hon på ett i ögonen fallande sätt gaf honom företrädet framför alla de andra friarne, var han i ett tillstånd af högsta lycksalighet.

Men han fick ej tillfälle att tala med henne om giftermål, ty hon undvek konsekvent att komma på tu man hand med honom.

Så förflöto veckorna. Den ena fästligheten följde på den andra. Och alltid var friherrinnan Gyllenstedt den strålande drottningen i nöjenas värld.

Sommaren började nalkas sitt slut och man beredde sig på att snart taga farväl af hvarandra. En stor fäst, som baronessan ställt till, skulle bli avslutningen på säsongen. Societetens grädda var inbjuden och naturligtvis äfven doktor Bärvald.

Och till denna dag hade han utsatt sin förklaring. Då skulle det ske. Antingen — eller!

Dagen kom. På aftonen var societetslokalen ett haf af ljus, och bland de härligaste blomsterdekorationer strålade ungdom, skönhet och behag. Det var ett glänsande afsked.

Under första pausen ville doktorn förklara sig. Han såg baronessan hastigt gå ut i parken. Han skyndade efter henne.

Men när han kom fram, fann han till sin bestörtning att baronessan redan var väntad. En gammal grefve hade lagt beslag på henne. Utan att våga andas stod doktorn där. Ett par buskar dolde honom så att han ej kunde ses. Han ämnade dock genast skynda sin väg igen, men då han hörde sitt namn nämnas stannade han.

Och grefven gjorde nu ett fullständigt giftermålsanbud — ifall friherrinnan ännu vore fri. Därvid gjorde han en lätt antydning på doktorn.

Men baronessan svarade högt och skrattande att doktorn ju bara vore en ungdomsvän, som ej finge tagas på allvar, och därpå förlofvade de sig.

Med mycket blandade känslor smög Bärvald sig därifrån. Resigneradt sade han till sig själf:

hon gör fortfarande karriär, nu har hon redan grefvekronan och om hon blir änka en gång till, ser hon sig väl om efter en gammal furste — —

Han var botad. Morgonen därpå reste han.

När han åter var hemma i Stockholm, återknöt han icke sina gamla manliga förbindelser, men tog däremot i adresskalendern reda på hvar fröken Clara och hennes mor bodde.

Dagen därpå gjorde han visit hos de båda damerna. Dottern rodnade visserligen och ett lätt skimmer af glädje upplyste hennes ansikte, men hon var mera tillbakadragen än någonsin. Den gamla modern log åter mildt och hälsade honom välkommen.

Och när fröken Clara ett ögonblick var utgången, sade den gamla damen: »Jag märkte snart, att doktorn inte skulle få friherrinnan — och ni bör endast vara ödet tacksam därför, ty tro mig att något lyckligt äktenskap hade det aldrig blifvit!»

Bärvald tillstod skrattande, att han burit sig dumt åt, men det vore sista gången. Och snart hade han ej blott fått Claras förlåtelse, utan äfven hennes kärlek tillbaka.

En vacker oktoberafton tryckte han henne som sin brud i sin famn. Den stilla husliga lyckan blef till slut verklighet.

Violet.

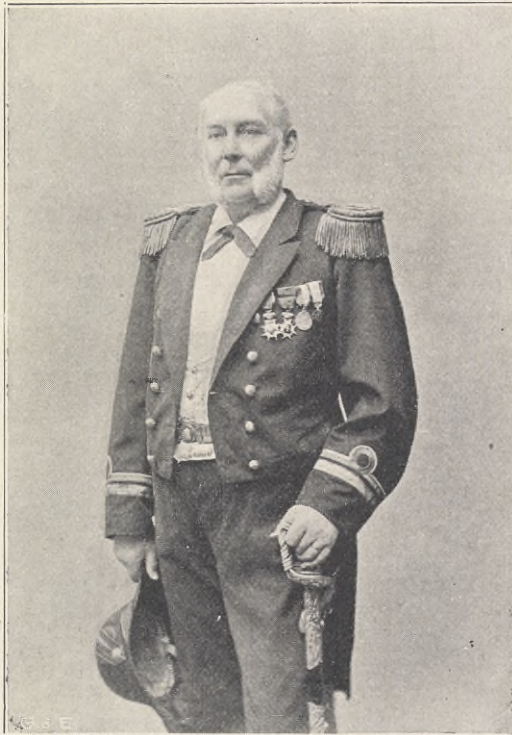
ELDSLÄCKNING I HUFVUDSTADEN.

STOCKHOLMS BRANDVÄSENS ORGANISATOR.
För HVAR 8 DAG.

Ur vägen brandkåren kommer

I friskt galopp går färden genom gatorna. Brandhornen tuta. Stenläggningen skakar under de tunga vagnarnes hjul. Droskkuskar och östkörare hålla in sina hästar och de promenerande, som vågat sig upp på gatan, skynda upp på trottoarerna. Vägen är fri . . . friare än inför en kunglig sjuglasvagn.

Det går en stund. Gatorna ha fått sitt vanliga skick igen. Då höres ånyo samma signaler. Brandkåren kommer tillbaka. Den har fyllt sin uppgift. Elden är släckt. Det var några minuters verk . . . lika många minuter, som den skulle ha behöft för att breda ut sig och ta väldet, om den fått hållas. Arbetet går fort och lätt, när det bedrifves med plan och precision och alla förberedelser äro gjorda förut.

Kommandörkapten Bruno Hollstén, Stockholms brandchef.

Annat var det förr! Den gamla stadslagens bud, att hvar man som ägde gård, skulle hafva en sju alnar lång brandhake, en eldyxa, ett ämbar och en tunna vatten stående framför gården, innebar, trots grannarnas skyldighet att biträda vid släckning af uppkommen eld, ingen vidare trygghet mot eldens härjningar i de inbjudande trähuskvarteren. Något bättre blef det visserligen på 1500-talet efter uppfinningen af brandsprutan, som åtminstone på 1600-talet ingick i den svenska hufvudstadens brandattiralj, men något betydligare afbräck våldade ej heller den i eldens framfart till en början.

Den af Kongl. Majestät 1675 godkända brandordningen för Stockholm bestämde, att fyra publika brandhus skulle finnas med redskap, som stod under politikollegii uppsikt. Redan några år

förut hade förslag utarbetats om indelning af stadens fyra kvarter i sju brandmästareskap och sextio två rotar. Hvarje husvärd skulle hafva två läderämbar, en vattenspruta, en stege om tjugo alnar, en god båtshake och en eldyxa. På alla torftak och vindar skulle stå tunnor fyllda med vatten. För hvarje stadskvarter skulle anskaffas en mindre vattenspruta, två dussin läderämbar med sju famnar tåg vid hvarje ämbar, ett stort segel, stegar m. m. Af stadens vakt skulle halparten gå rundt omkring staden, så länge branden pågick, och den andra hälften inställa sig vid elden för att hålla ordning. Andre gode män af borgmästare och råd, som ej tillhörde byggningskollegium, skulle inställa sig vid branden att där föra befäl. För själfva eldsläckningen litade man mest på båtsmännen och sjöfolket. Ett högst karakteristiskt påbud innehåller 1675 års brandordning om skyldighet för husvärdarna att anskaffa »badekvastar i förråd, som uti hastigt nödfall mycket tjänliga äro vattnet att kringstänka». När eld utbrutit, klämtades och uthängdes på dagen en fana och på natten en lykta åt det håll elden syntes. Grannarne väcktes genom »anskri samt starkt klappande på portar och luckor». Stadens alla trumslagare sändes ut att slå på brandtrumman. Amiralitetet skulle skjuta »med svåra stycken» o. s. v.

En väsentlig omorganisation undergick Stockholms brandväsen i början af 1700-talet, då militären först togs i bestämdt anspråk därför, både kungs-, torg- och artillerivakter. Samtidigt inrättades en särskild brandvakt — hvar till icke fick brukas »kvinnfolk och pojkar» — som dock först senare erhöll en fast organisation. En förordning om tornväktare — som väl dock torde ha funnits redan förut — utfärdades. Alla dessa stadsganden tillmätte man dock ingen afgörande effekt. »När Gud vill straffa», heter det i 1728

års brandreglemente, »kunna mänskliga anstalter ingenting uträtta, och när Herren icke bevarar huset, vaka väktarna fåfängt, för den skull vill Kongl. Majestät slutligen alla stadens innebyggare troligen och nådeligen hafva förmanat, att när de höra tecken till eldsvåda gifvas och skola skynda sig ut hvar i sin beställning vid dess släckande, de allra första hjärtligen sucka till Gud, erkänna sig med sina synder sådant och än större straff förtjänt, anropa honom troget om förskoning och nådigt bistånd till olyckans afböjande samt taga sig till vara för eder, svordom med annat Guds förtörnande».

Eldens härjningar fortforo emellertid att ödelägga stadsdelar. Och ännu för femtio år sedan och senare stod man tämligen värlös däremot, därest man icke lyckades kväfva den i början. Först under de senare trettio åren har hufvudstaden ägt ett brandväsen, som skänkt någon större trygghet. Den 1861 införda vattenled-

ningen underlättade naturligtvis eldsläckningen i väsentlig grad. Men ändå kunde 1872 en så fruktansvärd eldsolycka tima som Palinska husets brand. Denna dödsbringande tilldragelse gaf fart åt det länge bedrifna arbetet på en modern organisation af Stockholms brandväsen och 1875 antogs af stadsfullmäktige en ny brandordning för hufvudstaden. Brandkåren, som bestämdes till 100 man, befälet och underbefälet omedräknadt, ordnades på militärisk fot och ställdes under ledning af en brandchef.

Till denna post utsågs kaptenen vid flottan *Bruno Hollstén*. Den organisation, vårt brandväsen nu äger, är närmast hans förtjänst.

I olikhet med andra större städer är Stockholms brandmanskap kaserneradt och åtnjuter fri

kost och beklädnad. Ur ekonomisk synpunkt är denna anordning förmånlig, men erbjuder vissa svårigheter att få behålla manskapet under någon längre tid, då det bundna kasernlivet med dess

Exercis.

brist på frihet är tröttsamt och enformigt att utvärda i längden. Förutom de båda huvudstationerna, för Norr vid Johannes och för Söder vid Katarina, finnas mindre brandstationer på flera ställen med vaktposter på fem man under befäl af

en korpral och en vicekorpral. Utom med hvarandra stå brandstationerna i telegrafisk förbindelse med polisstationerna, regementenas kaserner och vakter, chefen för vattenledningen, pumpverket m. fl. Brandtelegrafens utsträckning har ökat år efter år. Redan för tre år sedan — då kommandörkapten Hollstén utarbetade den redogörelse, ur hvilken ofvanstående uppgifter, utom i hvad de angå honom själf, hämtats — utgjorde antalet brandskåp 152.

Det är denna mönstergillt tillämpade organisation vi ha att tacka för, att eldsvådorna i huvudstaden under senare år alltmera inskränkts till blotta tillbud och i hvarje fall förlorat sin förra fruktansvärda karaktär. Folk har vant sig att på kalla brandkårens bistånd med ett helt annat förtroende än förr och kan naturligtvis också göra det med betydligt större lätthet, och kåren hinner fram i tid och kommer väl rustad. Mot 83 utryckningar 1876 svara också 188 under 1896. Under denna 20-årsperiod hafva 81 personer af brandkåren räddats ur öfverhängande lifsfara.

Man måste beundra den snabbhet och säkerhet, som lägges i dagen af vårt brandmanskap, en säkerhet som godt belyses af det faktum, att under ofvannämnda tjugooårsperiod ingen enda brandsoldats lif gafs till spillo vid räddningen af så många lif och så mycken egendom. Men naturligtvis har ett så farligt arbete som detta icke kunnat undgå att medföra blessyrer. Äfven brandchefen själf har fått märken af att han varit med i elden.

Kommandörkapten Hollstén, som i dagarne fyllt sextio år, och därmed inträdt i den pensionsålder, som antagligen snart kommer att beröfva huvudstaden hans bepröfvade kraft, var på sin jubileidag föremål för hyllningssånger ej blott från Stockholm, utan äfven från andra håll, där man lärt skatta hans auktoritet eller hans vinnande personlighet.

Han bär sedan 1897, då han ordnade säkerhetsåtgärderna vid utställningen, Brandförsäkringskontorets stora guldmedalj. Redan dessförinnan bar han för visad rådighet och utmärkt skicklighet i tjänsten dess mindre guldmedalj.

Ångspruta.

BELLMANS MINNE FIRAS.

Illustration efter fotografi för HVAR 8 DAG.

Sångarhyllningen vid Bellmansro.

»Hvem är som ej vår broder minns — — —». Så ljuder sången från Bellmansro. »Det finns ej tid som dessa toner söfver, det finns ej folk som deras like har.»

Nej, inte ens vår allvarliga och andligt nyktra tid har kunnat med sitt pänningskrammel öfverrösta Bellmans toner. Minnet af den store sångaren firas alltjämt under lifligaste anslutning — i hufvudstaden n. b. I det öfriga Sverige erinrar man sig visserligen på sina ställen »dagens betydelse», men det stannar vid musikkapellets Bellmansnummer och kanske en och annan eklärering. Göteborgarne pläga på aftonen den 26 juli vandra till den härliga Slottskogen, där ett jämförelsevis gladt folkli utvecklar sig.

Men det är långt ifrån det muntra skådespelet under Djurgårdens ekar! För Stockholmarens är Bellmansdagen en obligat nationaldag, hvilken firas med samma eftertryck som en första maj. »Fröjd i hjärtan och pokaler!» Det är så skönt, att kunna saklöst en dag slå sig lös — och egna den odödliga sångaren en honom lika värdig som för den firande behaglig hyllning!

* * *

Himlen gjöt i år vatten i hufvudstadsbons Bellmansbägare, men det dränkte ingalunda det goda humöret. Man strömmade i tusental ut till Djurgården, där största intresset naturligtvis knöt

sig kring sången vid Bellmansro med dess blomstersmyckade Bellmansbyst. De leende dragen endast skeno desto mera af regnet, och det blänkande bronsansiktet skådade gladt ut öfver folkskarorna.

Enligt gammal tradition bringar Par Bricolls kör Bellman sångarhyllningen. Som vanligt samlades medlemmarna på Hasselbacken och aftogade därifrån till Bellmansro, där de under anförande af dir. Åkerberg uppstämde kända Bellmansmelodier.

Efter »Ordens härolder», följde »Drick ur ditt glas», »Blåsen nu alla», »Hör oss Svea», »Movitz blåste en konsert» samt slutligen »Hvem är som ej vår broder mins», hvilken sjöngs med blottade hufvuden. Härefter utbragte sällskapets storkansler krigsrådet Söderbaum ett »Lefve Carl Michael Bellmans minne!» hvilket åtföljdes af ett skallande fyrfaldigt hurrarop jämte fanfarer. Å den bakom bysten befintliga estraden spelade Göta Gardes musikkår på Par Bricolls bekostnad.

Sedan P. B:s sänger förtonat, upptogade till platsen Målaresångföreningens medlemmar med standar i tåten och sjöngo en del Bellmanssånger, äfven de lifligt applåderade.

Publiken var hela aftonen i entusiastisk stämning, hvilken icke ett ögonblick öfvergick till skrån eller oordningar. Detta är ock en anledning, hvarför man må önska att Bellmansdagens firande ej faller i likgiltig glömska.

BILDER FRÅN CANTON.

En vacker flicka från Canton.

(Canton är i östern bekant för sina, enligt dess begrepp, vackra flickor.)

Tre flickor från Canton.

Li-Hung-Chang, den för sin vingelpolitiska »smartness» bekante kinesiske vicekonungen m. m., har lämnat Canton för att, som det heter, hjälpa makterna att få lugnet återställt. Häraf kan man tro hvad man vill, ett faktum är att i Canton råder stark fruktan att boxarrevolten skall utbreda sig söderut äfven dit. För köpmännen i Canton, hvilken stad kommer näst Shanghai såsom kinesisk handelshamn, vore detta högst ruinerande.

Canton har omkring 1³/₄ mill. invånare och dess årliga handelsomsättning med utlandet går upp till öfver fyra millio-

»Dödshemmet» i Canton

ner pund sterling. Den del af staden, där de infödde bo, är omgifven af en mur omkring 25 fot hög. Europeerna bo alla i förstaden Shamien. Just utanför de inföddes stadsdel är en plats, där man får skåda gräsliga bevis på kinesens liknöjdhet för döden och för sin nästas lidanden. Det är »döds-hemmet» — ett stycke jord, dit de utblottade fattiga »tillåtas» komma och tillbringa sina sista stunder, utan hjälp eller lindring eller förmåga att hjälpa sig själfva. Nästan hvarje dag kan man se arma varelser ligga här och i plågor och elände utandas sin sista suck.

MORDET PÅ KONUNG UMBERTO.

Medan ännu mordet å den ädla kejsarinnan Elisabeth af Österrike är i friskt minne uppröres världen af ett nytt, noga planlagt anarkistdåd. Konung Umberto, en af de folkligaste och mäst afhållne monarker, dödas den 29 juli med trenne skott — af hvilka alla voro lifsfarliga — af anarkisten Bressi, en från Amerika återvänd italiinare.

Och samtidigt förspörjes det, att närmare ett 30-tal män af »handlingens propaganda» begifvit sig från Förenta staterna till Europa för att mörda alla krönta hufvuden. Strax efter mordet på Italiens konung har ock följt ett, dessbättre misslyckadt attentat mot shahen af Persien under dennes besök i Paris och efter shahen skulle det vara czar Nikolais tur, har det bebådats.

När man betraktar konung Umbertos bistra drag, stora, yfviga hvita mustacher — hvilka han trots drottning Margheritas böner icke ville färga svarta — och utstående stirrande ögon, måste man tänka sig honom som en stolt och trotsig furste. Intet är större misstag! Den vid sin död 56-årige konungen var lika folklig, vek och godhjärtad som hans drottning är känd för sin skönhet, godhet och intelligens. Under de 22 $\frac{1}{2}$ år, han regerat, hade han gjort sig varmt älskad af sitt folk.

Konung Umberto och drottning Margherita.

Den nye konungen är till sitt yttre faderns kontrast — och ganska mycket äfven till det inre. Hans milda och vänliga ansikte talar ingalunda om den energi och afgjordt egna vilja, som den unge konungen vid flera tillfällen visat och på hvilken många bevis förtäljes — bl. a. följande karaktäristiska episod:

En gång önskade prinsen att ångaren »Savoia» inom fyra dagar skulle ställas i ordning för en resa, som han ämnade företaga. Arsenalförvaltningen svarade: »Det är omöjligt, ers kungliga höghet».

Prinsen teg, ehuru han visste att man kunnat utföra hans önskan. Han lät genast i England inköpa en nästan färdig yacht för sin privata räkning — samma fartyg, ombord på hvilket han befann sig, då underrättelsen om mordet på hans fader nådde honom. Under mellantiden, innan hans egen yacht kunde ställas till hans förfogande, beträdde han intet italienskt fartygsdäck.

* * *

Victor Emanuel III — född den 11 nov. 1869 och gift med prinsessan Helene af Montenegro — var en tid ganska impopulär, med orätt. Ty han besitter många egenskaper som skapa en duglig monark. Ju mer han låtit dessa framträda, har man ock upptäckt en del drag som erinra om hans farfar, något som tillförsäkrat den unge fursten stora sympatier, ty Victor Emanuel II, *il re galantuomo*, lefver alltjämt i älskad hägkomst hos italienarne.

Victor Emanuel III.

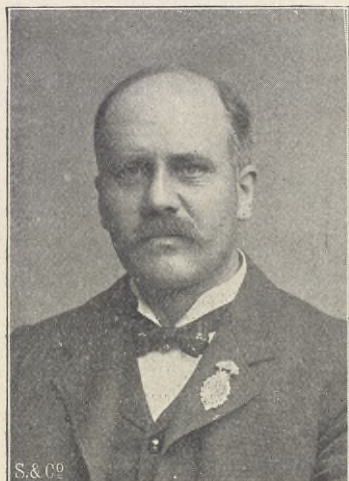

Drottning Helene.

ITALIENS NYA KONUNGAPAR.

CHRISTIAN ENDEAVOURERS'-KONFERENSEN I LONDON.

Från vår Londonkorrespondent.

Dr Sheldon.

Et massmöte i ordets fulla bemärkelse har under juli månad hållits i London, och så talrikt var det utländska elementet representeradt, att äfven en genuin Londonbo något lyfte på de till utseendet

dåsiga ögonlocken, då hvar tionde person befanns bära det lilla föreningstecknet »C. E.». Det är nämligen den religiösa föreningen »Christian Endeavourers» (*endeavourer* = en som sträfvär, en som bemödar sig — i detta fall att visa sig kristna i handling) som här samlats till en internationell kongress, och i tusental ha dess amerikanska medlemmar kommit öfver Atlanten för att i det stora Alexandrapalatset lyssna till talare från alla världens hörn.

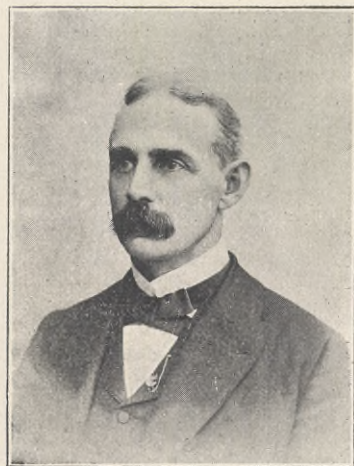
Här har man äfven anordnad sofplatser för omkring fem tusen personer i det en stor paviljong upplåtits till kvinnorna och tält slagits upp i en mera aflägsen del af parken för de manlige deltagarne, så att mat och logis kunnat erhållas för 4 kronor om dagen — ett lågt pris för härvarande förhållanden, men alldeles nödvändigt. Ty en blick på några hundratal af de amerikanska medlemmarne visade genast, att desse, ehuru från millionernas land, ingalunda kommo från millionärskretsarne, utan hufvudsakligen utgått från skolläraryn och folkskollärarynnornas sträfsamma led.

Då jag från järnvägsstationen följde den kosmopolitiska skaran, som i en stekande solhetta långsamt skred uppför höjden till Alexandrapalatset, var det alldeles omöjligt att ej

särskildt lägga märke till den landtliga snits och omisskänneliga stämpel af »byskräddare», som här rent och oförfalskadt herrskade.

Dr Francis Clark, som för 19 år sedan grundade föreningen »Christian En-

deavourers» med 50 medlemmar, var naturligtvis föremål för en stor del upp märksamhet, men största intresset visades dock för Dr Sheldon, den bekante författaren af »In his steps».* Till hans föredrag öfver ämnet »Kommersiella problem» lyssnade en packad skara af omkring fem tusen själar, under

Dr Francis Clark.

Ingången till Alexandrapalace i London.

*) Dr Sheldon är ock bekant för sitt experiment att i sitt hemland Amerika redigera en tidning »så som Kristus skulle hafva gjort det».

Softälten för de manliga deltagarna i C.-E.-Konferensen.

det hundratals förgäfves sökte komma inom hörhåll.

Hufvudsaken för alla kristna var, betonade d:r Sheldon, att låta religionen framträda mer i handling än i ord, mera lif och verksamhet, mindre predikande, eller som biskopen af London i sitt hälsningstal sade: »Då ni önska vinna världen för Kristus, är det ej så viktigt *hvad* ni göra, som *huru* det göres. Viktigare än *hvad* ni säga är *hur* det säges».

Mera enighet och fördragsamhet önska- des af en annan talare, som helt praktiskt föreslog att de olika kyrkorna skulle upp- skjuta alla teologiska tvister — tills de kunde afgöra dem i him- melen, utan att bli häftiga och med mera tid till sin disposition.

Att ens gifva den kortaste re- sumé af de många intressanta före- dragen är naturligtvis ej möjligt inom denna trånga ram, men nog bevisade både talare och åhörare, genom sin energi och entusiasm, andens seger öfver materien.

* * *

Apröpos det ofvan nämnda yttrandet af biskopen af London: »Viktigare än *hvad* ni säga är *hur* det säges, finna vi här icke olämpligt att citera en annan författare,

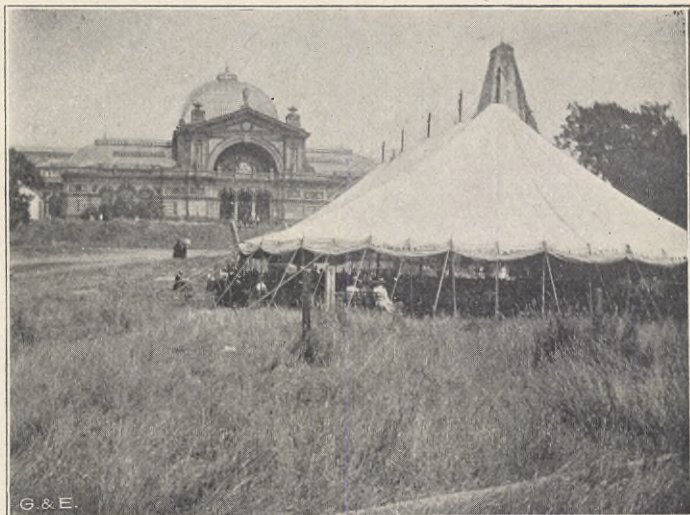
som framhåller vikten af att bar- nen uppfostras i *sanning*. Han säger bl. a.:

Barn förstå icke *skilnaden mellan ord* och den betydelse, som tillkommer dem. De måste därför undervisas om, att hvarje ord har en bestämd mening, som icke efter godtycke kan förändras. »Ett ord är ett ord, och en man är en man», säger med rätta ett ordspråk. Samma ord kan icke vid det ena till- fället betyda en sak och vid det andra en annan, till och med om detta skulle falla sig lägligt för oss. Ett ja måste städe vara ett ja och ett nej vara ett nej. Våra ord äro icke munväder, som efter de växlande förhållandena äga mer eller mindre vikt, utan de skola vara ett adekvat uttryck för verklig- heten och noga sluta sig om våra tan- kar och svara mot våra känslor. Våra ord måste alltid betyda det som de utsäga. Vårt tal får med andra ord icke vara ett tomt ljud, utan det skall

vara en *makt*, vid hvilken vi känna oss bundna och för hvilken vi måste äga respekt. Många män- niskor ha icke fått blicken öppen för ordets bin- dande och förpliktande makt, just därför att de under barndomen icke lärde sig skilja mellan ord, som betyda något och ord som endast äro tomt ljud.

Emellertid må ingen föreställa sig, att lögn består allenast i falskhet i ord. Det gifves män- niskor, öfver hvilkas läppar det kanske aldrig kom- mit ett osantt ord, men hvilka icke desto mindre äro lögnare, emedan de ha ett falskt eller osantt väsen.

Skola våra barn bli sanna människor i hela sitt väsen, måste vi genom eget exempel uppfostra dem till en riktig insikt om hvad som är santt och osantt, äkta och falskt här i lifvet, där det finnes öfvernog af lögn och svek och där det mången gång kan vara svårt att skilja sanning från lögn, emedan lögnen ikläder sig sanningens dräkt. Sanningens ande måste hållas högt i ära i vårt hem och i vårt lif och sätta sin prägel på hela vårt väsen.

Ett Predikotält.

EN UPPGÅENDE »STJÄRNA».

Att svenska sångerskor bli berömda i utlandet är ju hvarken märkvärdigt eller sällsynt! De svenska rösterna ha sedan gammalt så god *klang* ute i stora världen, att när de låta höra sig bli de mottagna med välvilja. Men samtidigt ställer man på landsmaninnor till en Jenny Lind, en Christina

att ha genomgått Musikaliska akademien i Stockholm, sin utbildning i Paris under ledning af Padilla, Bax, Giraud och Algier. Hon företog därpå tillsammans med ett framstående operasällskap en turné genom sydöstra Europas större städer och kom i September i föl till Prag.

Fröken Virginia Bergendahl.

Nilsson, en Sigrid Arnoldsson desto större pretentioner, hvilka göra en debut nog så vågsam.

En ung svenska, fröken *Virginia Bergendahl*, som icke blott debuterat i utlandet utan äfven där vunnit en vacker och mycket lofvande succès, har i dagarne för första gången låtit höra sin vackra och väl skolade sopran i sitt fädernesland, bl. a. inför h. m:t konungen i Marstrand.

Fröken Bergendahl, dotter till ryttmästare C. G. Bergendahl å Ryholm, fullbordade efter

Vid tyska operan i den böhmiska hufvudstaden har den begåfvade sångerskan formligen hänfört publiken med sin vackra stämma och ett förträffligt spel. Hon har gjort stor lycka i så fordrande partier som *Mignon*, *Margareta* i »*Faust*» och *Isabella* i »*Robert af Normandie*», det senare som bekant ett synnerligen kräfvande parti.

Af allt att döma har fröken Bergendahl, som äfven prisas för personlig älskvärdhet och fin bildning, en vacker artistbana framför sig.

DEN ANDRA.

AF RICHARD HARDING DAVIS. Förf. till »Framgång». Öfversättning för HVAR 8 DAG.

Vi ha i föreg. n:r påbörjat en serie kortare, synnerligen välskrifna och lättlästa skizzer af den bekante amerikanske författaren.

(Forts. och slut från föreg. n:r).

»Jag tror att jag förstår er nu,» sade den unge mannen lugnt. »Jag har lefvat,» började han, »som andra män af min klass lefvat. Ni vet hvad det vill säga, ty ni måste ha sett det vid högskolan och därefter innan ni trädde i kyrkans tjänst. Ni vet huru de som då voro era vänner lefde. Jag var aldrig med om några dryckeslag, ifall det är det ni menar, emedan det aldrig hade något tilldragande för mig. Jag fruktar att jag afhöll mig därifrån inte så mycket af aktning för andra, som af aktning för mig själf. Jag föredrog att behålla denna och gå miste om åtskilliga nöjen som andra män plägade njuta af, tydligen utan samvetsförelser. Jag erkänner dock att jag brukade afundas dem. Jag anser mig inte särskildt dygdig, ty saken föreföll mig snarare mera vulgär än syndig, och något stormigt förlutet har jag inte att tala om. Och ingen kvinna, om det är därhän ni syftar, kan skriva ett anonymt bref, lika litet som någon man kan berättas något om mig, hvilket han ej skulle kunna tala om i min närvaro.»

Det var något i den unge mannens sätt att tala om skulle tillfullo tillfredsställt en utomstående. Men biskopens ögon förblevo oroliga och ängsliga. Han gjorde en otålig rörelse med handen.

»Jag hoppas, att jag känner er alltför väl,» sade han, »för att betvifla er ställning i det afseendet. Jag vet att ni är en gentleman, och det är tillräckligt härvidlag. Men det finns någonting utom detta mera vanliga onda. Ni förstår, att jag är allvarsamt bekymrad för denna sak — ni torde anse det orätt, eftersom jag känner er så väl, men detta barn är mitt enda. Om hennes moder lefvat, skulle mitt ansvar ha varit mindre, men som det nu är, har Gud lämnat henne ensam i mina händer. Jag tror ej, att Han ville att mina pligter skulle upphöra när jag födt och klädt henne och lärt henne läsa och skriva. Jag tror ej, att Han menade att jag bara skulle vårda mig om henne, tills den första man, som hon fattade tycke för, fattade tycke för henne. Jag måste sörja för hennes lycka icke blott nu när hon är hos mig, utan jag måste vara försäkrad om densamma när hon lämnar mitt tak.

»De där vanliga ungdomssynderna frikänner jag er ifrån. Sådant tror jag att ni står öfver och jag tänkte icke håller på dem. Men det finnes andra garn, i hvilka unga män bli invecklade, det gifves andra olyckor och missförhållanden, som hota alla män hvilka äro unga och fria och på många sätt tilldragande för kvinnor liksom för män. Ni har lefvat en nutida ung mans lif. Ni har nått den ställning, att ni kan vara lugn och gifta er och taga på er ansvaret af ett äktenskap. Ni blickar fram mot ett lif i förnöjsamhet och frid och hederlig ärelystnad — ett lif med er hustru vid er sida, hvilket skall räcka fyrtio eller femtio år. Det är en lång, lugn framtid ni skådar tillmötes, och ni väljer min dotter till följeslagerska för denna framtid som den enda kvinna med hvilken ni skulle kunna lefva lyckligt en sådan tidslängd. Det är därför, ni kommer till mig i afton och begär min dotter af mig. Nu skall jag göra er en fråga, och när ni besvarar den vill jag säga er om ni kan få Ellen till hustru eller icke. Jag upprepar, att ni ser i perspektiv ett långt lif och har valt henne som den bästa att lefva tillsammans med. Men nu

frågar jag er om detta och jag begär att ni svarar mig sanningsenligt, ihågkommande att ni talar till hennes far. Tänk er, att jag hade makt att tala om för er, eller att något öfvermänskligt väsen kunde öfvertyga er, att ni endast hade en månad att lefva och att för hvad ni gjorde på den månaden skulle ni icke behöfva svara inför gudomlig eller mänsklig lag, och att ert kommande lif icke skulle röna inverkan af ert uppförande under denna månad! Skulle ni vilja tillbringa den, frågar jag — skulle ni vilja tillbringa dessa trettio dagar, vid hvars utgång döden väntade, med min dotter — eller med någon annan kvinna, som jag ej har någon vetenskap om?»

En stunds tystnad uppstod. De båda männen sutto orörliga. Klockan i hörnet tycktes knäppa högljuddare än någonsin, och kolen föllo mot eldskärmen med ett skarpt, utmanande ljud. Tonerna från pianot, hvilka hörts från salongen, hade tystnat.

»Om jag förstår er rätt,» sade Latimer till slut, med hårdhet och skärpa i röst och ansigte, »så framställer ni ett rent hypotetiskt fall. Ni vill pröfva medels förhållanden, hvilka icke existera och ej kunna existera. Hvad ligger det för rättvisa i att bedja mig säga hur jag skulle handla under omständigheter, hvilka äro orimliga och ligga utom gränser för mänsklig erfarenhet? Ni kan inte bedöma en människa på grund af hvad hon skulle göra, om hon plötsligt beröfvades all intellektuel och moralisk uppfostran. Jag medgifver härmed ingalunda att jag, om de förhållanden ni framställt verkligen existerade, skulle handla det minsta anorlunda än jag skall, om de förblifva desamma som de äro. Jag blott och bart förnekar er rätt att öfverhufvud framställa en sådan fråga till mig.

»Ni kunde likasåväl döma de skeppsbrutne sjömännen på en spillra, hvilka äta upp hvarandra, efter samma måttstock som ni skall döma en förnuftig, frisk människa hvilken gjorde dylikt under normala förhållanden. Hvad ni framställer, skulle aldrig kunna inträffa. Jag skulle aldrig komma i den situationen, att vara tvungen till ett sådant val, och ni eger ingen rätt att fråga hur jag skulle handla under öfvernaturliga förhållanden, — ni använde själf samma uttryck. Jag skulle vara ovärdig mig själf och er dotter ovärdig, om jag tänkte på en sådan situation för ett ögonblick eller om jag grundade mitt hopp om att få gifta mig med henne på en sådant prof, och därför, slutade han och höjde hufvudet käckt, »måste jag vägra att svara er.»

Biskopen tog handen från ögonen och sjönk trött tillbaka i stolen. »Ni har svarat mig,» sade han.

»Det har ni ingen rätt att påstå,» utropade den unge mannen och sprang upp från stolen. »Ni har ej rätt att antaga någonting eller att draga några slutsatser. Jag har icke svarat er!» Han stod med hufvud och axlar tillbakakastade, händerna på höfterna och fingrarna nervöst slående mot dem.

»Hvad ni sagt,» svarade biskopen i märkligt förändrad ton, som var obeskrifligt sorgsen och mild, »är endast en slöja af ord, hvarmed ni vill

dölja edra verkliga känslor. Det skulle ha varit så lätt att säga: 'Vare sig för trettio dagar eller för lifvet är Ellen den enda kvinna som kan göra mig lycklig'. Det skulle ha varit ett svar som tillfredsställt mig. Men ni sade inte det», tillade han hastigt, när den unge mannen gjorde en rörelse, som om han velat tala.

»Nå, antag att denna andra kvinna verkligen existerade, hvad mera?» frågade Latimer. »De förhållanden ni supponerat äro omöjliga. Ni måste, ni skall säkerligen medgifva detta?»

»Jag vet inte», svarade biskopen i sorgsen ton. »Jag vet inte. Det kan hända att något som häst hinder, hvilket har skiljt er båda åt, blir undanröjt. Hon kan ha gift sig, hon kan ha fallit så långt, att ni ej kan gifta er med henne. Men om ni en gång älskat henne, så kan ni älska henne omigen. Hvad som än hällit er åtskilda under det förflutna och gör det ännu, och på grund af hvilket ni föredrager min dotter framför henne, kan försvinna när det blir för sent och endast sorg och bekymmer skulle bli följderna därpå — sorg och bekymmer som Ellen skulle bära. Kan jag utsätta henne därför?»

»Men jag säger er att det är omöjligt», utbrast den unge mannen. »Den kvinnan står utom räckhåll för hvarje mans kärlek, åtminstone en sådan mans som jag är eller försöker vara.»

»Är hon död?» frågade biskopen med en glimt af hopp, »är hon död?»

Latimer såg tyst på fadern. Därpå lyfte han sakta hufvudet. »Nej», sade han, »hon är ej död. Nej, hon är ej död.»

Biskopen lät åter sitt hufvud sjunka trött mot stolen. »Då menar ni kanske», sade han, »att det är en gift kvinna?» Latimer pressade först ihop sina läppar, som om han ej ämnat svara, och lyfte därpå upp ögonen. »Kanske», sade han kallt.

I samma ögonblick tog någon häftigt i låset och båda ryckte till. Därpå vände de sig om och betraktade hvarandra ängsligt frågande. Deras röster hade blifvit högljudda. Den gamle skyndade öfver golfvet men hann icke halfvägs genom rummet, innan dörren öppnades utifrån och hans dotter stod på tröskeln med nedböjt hufvud och ögonen riktade mot golfvet.

»Ellen!» ropade fadern med en röst, som skar af smärta och det djupaste medlidande

Flickan gick emot honom utan att lyfta ögonen och när hon kom till honom, slog hon armarne om honom och dolde sitt ansigte på hans axel. Hon rörde sig som om hon vore uttröttad, utmattad af något tungt arbete.

»Mitt barn!» sade biskopen mildt, »du lyssnade?» Intet spår af förebräelse låg i hans röst, endast sorg och medlidande.

»Jag trodde», sade hon med bruten stämma, »att han skulle vara rädd. Jag ville höra hvad han skulle säga. Jag trodde att jag skulle kunna ha roligt med honom efteråt — det var bara på skämt. Jag trodde —» hon tystnade med en liten suck, som hon sökte dölja.

Latimer gick fram till henne och räckte ut armarne mot henne. »Ellen», sade han, »Ellen, du håller säkert med mig? Du förstår hur orätt det är mot mig. Du kan inte mena —».

Flickan lyfte upp hufvudet med en lätt axelryckning, som om hon frusit. »Far», sade hon trött, »bed honom gå. Hvarför stannar han? Bed honom gå sin väg.»

Latimer tog ett steg tillbaka, som om han

fått ett slag, och därpå stod han tyst med blosande ansigte och blixtrande ögon.

»I stån där», började han, »I stån där I båda, som om jag vore något smutsigt, som om jag begått något brott. I sen på mig, som om jag underginge ransakning för mord eller något ännu värre. I ären båda emot mig. Hvad har jag gjort? Hvad har händt? Ni älskade mig för en halftimma sedan, Ellen, det sade ni själf. Jag vet att ni älskade mig, och ni», tillade han i lugnare ton, »bemötte mig som en vän. Är det någonting som sedan dess kunnat förändra mig eller er? Varen rättvisa mot mig, varen förståndiga. Hvad tjenar det till? Det är ett dumt, onödigt, förfärligt misstag. Ni vet att jag älskar er, Ellen, älskar er öfver allting i världen. Jag behöfver icke säga er det, ty ni vet det och kan se och känna det. Det behöfver ej sägas, ty ord kunna ej göra det sannare. I hafven bedragit och förvirrat er genom detta påhitt, detta prof medels hypotetiska fall, genom att taga i öfvervägande hvad som icke är verklighet eller ens möjligt. Saken är enkel och tydlig nog. Ni vet att jag älskar er, Ellen, och endast er, och det är alltihop och det enda af någon betydelse för mig i världen. Detta är allt som I hafven att öfverväga. Svara mig, Ellen, tala till mig. Säg att ni tror på mig.»

Han tystnade och tog ett steg mot henne, men flickan drog sig, alltjämt utan att se upp, närmare sin far. I dennes ansikte lästes sorg och tvifvel och hon betraktade den unge mannen med ängsligt forskande blick.

Då utbrast Latimer åter med stolthet och trots i den harmsna rösten:

»Hvad hafven I för rätt att döma mig? Hvad veten I om hvad jag lidit och uthärdat och lyckats öfvervinna? Hur kunnen I veta hvad jag har måst afslå och aflägsna från mig? Det är lätt nog för er, Ellen, att draga kjolarne tätare omkring er, men huru skulle en kvinna med er uppfostran känna till hvad jag har haft att kämpa emot och undertrycka och amputera?»

»Det har varit en lugn, vacker idyll för er. Er kärlek kom till er endast när den skulle komma, och gällde en man som var god och er värdig — förlåt mig Ellen, men ni gör mig själf utom mig. Men han är god och tror sig vara er värdig och det säger jag själf inför er. Men jag är endast god och värdig i följd af den där andra kärleken, som jag måste aflägsna när den blef ett brott och således omöjlig. Veten I hvad det kostade mig? Veten I hvad det betydde för mig och hvad jag gick igenom och hur jag led? Veten I hvem denna andra kvinna är, som I förolämpen med edra tvifvel och gissningar i mörkret? Kunnen I ej skona henne? Är det inte nog med mig?»

»Kanske var det därtill lätt för henne, kanske hennes tystnad ej kostade henne någonting. Kanske hon ej led därpå och nu ej har annat än lycka och förnöjsamhet att vänta för sitt återstående lif. Och jag säger er att det är därför, att vi aflägsnade det och dödade det och icke gifvo vika för det, som jag i dag är den jag är. För det goda som finnes i mig har jag att tacka den frestelsen och det faktum, att jag slog och öfvervann den och förblef ren och hederlig. Och när jag mötte er, Ellen, och lärde känna er, då trodde jag i mitt hjärta att Gud sändt er till mig, för att jag skulle lära känna hvad det är att älska en kvinna, som jag kunde taga till äkta och som kunde bli min hustru, jag trodde att ni var belöningen därför att

jag öfvervunnit frestelsen, och beviset på att jag handlat rätt.

»Och nu kastar ni bort mig och slungar mig undan, som om jag vore något lågt och ovärdigt, på grund af denna frestelse, på grund af hvad som just lärde mig att känna mig själf och min styrka och som bevarat mig åt er.»

Under det den unge mannen talade, hade ej biskopens ögon flyttat sig från hans ansikte. När han slutade, lyste prelatens drag upp af ett mildt leende. Han lyfte upp sitt hufvud och vände sig till sin dotter med en röst, hvilken syntes vibrera af mer än mänsklig ingifvelse:

»Mitt barn», sade han, »om Gud gifvit mig en son, skulle jag varit stolt om han kunde ha talat så som denne unge man.»

Men hon svarade endast: »Låt honom gå till henne. — till den andra.»

»Ellen, Ellen!» bad fadern. Han lät flickan glida ur sin famn och betraktade hennes friare med medlidsam och sorgsen blick. »Hur kan du, Ellen», sade han, »hur kan du? Hur litet du känner honom, hur litet du förstår honom! Han skall icke

gå tillbaka till henne», tillade han, och därpå i allvarsam, nästan befällande ton: »Han skall icke förstöra allt hvad han byggt upp. Därtill känner jag honom för väl.»

Men Latimer gaf intet svar, och under ett ögonblick stodo de båda männen betraktande hvarandra med frågande ögon. Därpå vände Latimer sig om, och utan en blick åt flickan gick han tvärs öfver rummet och ut. Han gick långsamt ned för trappan. Utanför förstudörren stannade han. Där låg avenyn med sin dubbla rad af lyktor i två långa perspektiv. Ljusen från hundratals ekipage flyktade förbi honom och från staden hördes detta mystiska buller som stiger upp från storstadens natt.

»Gå tillbaka till den andra!» I hans ögon låg något nervöst, plågadt som ej funnits där på flere månader. Han stod så i tankar en minut. Därpå skyndade han ned för trappan. »Nej», sade han, »jo, om det bara vore fråga om en månad, men det gäller många år, många och långa år!» Och med fasta steg gick han hemåt.

WALDEMAR RUDIN.

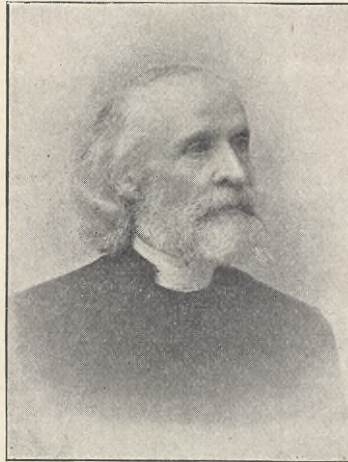
En af våra främsta religionslärare, professorn i exegetik vid Upsala universitet, en af de 18 i Sv. Akademien, hofpredikanten fil. och teol. doktor Erik Georg Waldemar Rudin, har i dagarne erhållit begärdt afsked från sitt professorsämbete.

Att tolka denne varm- hjärtade mans lifsgärning skulle kräfva ett utrymme, öfver hvilket vi tyvärr nu ej disponera. Hans verksamhet som teolog, predikant och universitetslärare — i hvilken sistnämnda egenskap ungdomen har honom att tacka för mycket — är också vida känd och högt skattad, så att ej många ord här krävas.

Född 20 juli 1833 i Östra Ryd i Östergötland blef R. student i Upsala 1851, fil. doktor 1857. Efter hemma och i utlandet fullbordade teologiska studier var han åren 1862—69 föreståndare för Fosterlandsstiftelsens hednamission, och blef på hösten sistnämnda år vik. komminister i Klara församling i Stockholm. Här grundade han sitt stora rykte som predikant. Efter tre år flyttade han till Upsala som docent i estetik. År 1875 utnämndes R. till teol. adjunkt vid Upsala universitet och kyrkoherde i Näs. Vid universitetsjubelfästen i Upsala två år därefter kallad till teol. doktor blef han samma år e. o. professor i exegetik

och, efter många förordnanden, år 1892 ordinarie professor.

Som ledamot af Bibelkommissionen sedan 1884 och medlem af kyrkomötena 1883 och 1888 har den kunnige, sympatiske teologen äfven gjort värdefulla insatser.

Till sin teologiska skola tillhör R. närmast den s. k. skrifteologiska. Han framhåller, hur idén om ett gudsrrike på jorden går som en röd tråd genom hela bibeln, ett rike som icke blott skall blifva ett inre, utan äfven ett yttre och i hvars härlighet själfva naturen skall taga del». I samband med denna åskådning betonar han den förestående striden mellan det kristna elementet och att sedan det tusenåriga riket skall komma.

Som predikant och författare har prof. R. varit mycket verksam. Hans tal till ungdomen, hans predikningar och uppsatser i kyrkliga ämnen bära alla vittne om hans varma hjärta, hans uppriktiga tro och djupa beläsenhet.

Efter en i allo väl använd arbetsdag tillönskas den afhållne själasörjaren och läraren från alla håll en välförtjänt hvila. Ännu blott 67 år och vid god vigör hoppas vi professor Rudin skall få njuta en lång, sorgfri och lycklig lefnadsafton.

VECKANS PORTRÄTT-GALLERI

L. SKOTTBERG

Under denna rubrik återgifver HVAR 8 DAG fotografier af personer, hvilkas drag af en eller annan anledning äro af aktuellt intresse. Vi äro tacksamma för våra ärade läsares medverkan till fyllande af denna afdelning och ersätta med största nöje eventuella kostnader.

Edw. Edholm.

Den 19 sistslidne juli ingick en af hufvudstadens äldre och mäst bekante läkare, f. öfverfältläkaren, generaldirektören Edward Märten Edholm i sitt 70:nde lefnadsår.

Son af dr Eric af Edholm, då tjänstgörande förste lifmedikus hos konung Carl XIV

Johan, föddes generaldirektör E. å Frescati å Djurgården den 19 juli 1831, blef student 1850 och promoverades den 1 juni 1859 vid 28 års ålder till med. doktor.

Generaldirektör Edholm har gjort sig synnerligen förtjänt om det svenska militärläkareväsendets ordnande och höjande. Hans verksamhet som militärläkare daterar sig ock ända från år 1857, då han var bitr. läkare å skruflinieskeppet »Stockholm». År 1864 blef han förste bataljonsläkare vid Svea lifgarde och deltog samma år i danska kriget samt utnämndes 1869 till lifmedikus hos Carl XV, som han var följaktig äfven på konungens sista färd. Han studerade ock under fransktyska kriget fältsjukvård, dels vid krigsteatern dels vid sjukhus i de båda länderna.

År 1871 förste bataljonsläkare vid Fortifikationens pon-

tonierbataljon, 1872 t. f. medicinalråd, 1874 öfverfältläkare och 1877 direktör för militärläkarekursen — se där de viktigaste data i den bemärkte mannens läkarekarriär, under hvilken han ock gjort sig bekant som en framstående författare i militärmedicinska frågor.

En 102-åring.

Den 29 juli fyllde änkefru *Charlotta Schotte*, född Dillner, i Sköfde 102 år. Den vördade gamla är bosatt hos sin måg, rektor David Ahlqvist. Trenne sekler har hon skådat men är ännu vid så goda kropps- och själskrafter, att hon icke sällan synes utom hus och intresserar sig för dagens händelser, om

ock — helt naturligt — hennes tankar gärna återgå till längesedan flydda tider.

Naturligtvis blef fru Schotte på sin födelsedag föremål för den hjärtligaste hyllning, i form af talrika lyckönskningar, blommar, bref och telegram från när och fjärran.

Vilhelm Köersner. †

Den 28 juli afled i Stockholm fil. dr Per Vilhelm Köersner, endast 40 år gammal.

Redan vid 21 års ålder i Upsala promoverad till filosofie doktor hade K. vid sin tidiga bortgång en märkligt verksam lefnadsbana bakom sig.

Efter slutade studier ägnade han sig åt publiciteten, men lämnade 1885 denna för att ingå vid Statistiska centralbyrån, där han i tre år arbetade som t. f. aktuarie. Men driftig och företagsam kastade han sig snart in på en mera praktisk bana. Han uppsatte »Börstidningen», som under hans insiktsfulla ledning blifvit ett ansedt organ för främst ekonomiska och industriella frågor. Han grundade Köersners boktryckeri-aktiebolag och var därjämte intresserad i flere andra affärsföretag. Han lade i dagen stor energi, snabb uppfattning och satte raskt sina planer i verket.

Många vänner och en mycket stor krets bekanta stå utom de närmaste sörjande vid döds-lägret.